

Stanisław Andrzej Potycz\*

## BRACTWO HENRYKA POBOŻNEGO – POWSTANIE I ROZWÓJ

### THE BROTHERHOOD OF HENRY THE PIOUS – ITS FOUNDING AND DEVELOPMENT

**Abstract:** In 2015, the Association of Sisters and Brothers of Henry II the Pious and Anna of Silesia was established, also known by its abbreviated name, the Brotherhood of Henry the Pious. It is a community of individuals who have adopted the spiritual example and values represented by Prince Henry II the Pious and his wife, Princess Anna of Silesia. This article presents information on how the association was founded, its specific goals and tasks, and how these have been accomplished so far.

**Keywords:** Legnica, Henry II the Pious, Anna of Silesia, Retreat Days of the Brotherhood, Henry II the Pious Award, Honorary Member of the Brotherhood, beatification process, conferences.

Stowarzyszenie Sióstr i Braci Henryka II Pobożnego i Anny Śląskiej, używające też skróconej nazwy Bractwo Henryka Pobożnego (dalej: Bractwo), to wspólnota osób, które za wzór duchowy przyjęły postawy i wartości reprezentowane przez księcia Henryka II Pobożnego oraz jego małżonkę księżną Annę Śląską. Głównym obszarem działania Bractwa jest diecezja legnicka, ale może ono prowadzić działalność także na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami. Jego siedziba mieści się w Legnicy.

---

\* Stanisław Andrzej Potycz – mecenas, działacz społeczny, prezes Duszpasterstwa Ludzi Pracy '90 w Legnicy, przewodniczący Stowarzyszenia Sióstr i Braci Henryka II Pobożnego i Anny Śląskiej.

## 1. W DRODZE DO BRACTWA (2013-2015)

### 1.1. KWIETNIOWA ROZMOWA

Myśl o powołaniu Bractwa zrodziła się 18 kwietnia 2013 r., podczas rozmowy Tomasza Łysiaka<sup>1</sup>, jego małżonki Magdaleny Łysiak<sup>2</sup> i Stanisława Andrzeja Potycza<sup>3</sup>, którą odbyli w Legnicy na tarasie restauracji „Don Giovanni” przy okazji pobytu państwa Łysiaków w Legnicy<sup>4</sup>. Rozmawiali m.in. o księciu Henryku II Pobożnym, którym od dawna byli zafascynowani i dzięki któremu w 2010 r. – po ukazaniu się powieści Tomasza Łysiaka *Psy Tartaru*, której jednym z bohaterów jest książę – poznali się, a wkrótce potem (7 kwietnia 201), z okazji 770. rocznicy bitwy pod Legnicą Tomasz Łysiak wygłosił wykład w Duszpasterstwie Ludzi Pracy '90 (dalej: DLP '90) pt. *Tatarzy pod Legnicą*. Podczas zastanawiał się, czy założyć w Legnicy wspólnotę, której główną ideą byłoby propagowanie osoby Henryka II Pobożnego jako bohatera narodowego, a nie tylko lokalnego. Myśl ta zyskała aprobatę pozostałych uczestników rozmowy. Postanowili oni podjąć działania mające na celu jej realizację, przyjmując roboczą nazwę tego projektu: Bractwo Henryka Pobożnego.

### 1.2. PIERWSZE SPOTKANIE

W toku wielokrotnych rozmów telefonicznych i spotkania w Lubiążu (7 września 2013)<sup>5</sup> Stanisława A. Potycza z Tomaszem Łysiakiem doprecyzowano założenia wstępne tego projektu. 15 maja 2014 r. w klasztorze Franciszkanów konwentualnych w Legnicy przy parafii pw. św. Jana Chrzciciela doszło do spotkania z innymi osobami zainteresowanymi projektem. Odbyło się ono po kolejnym wykładzie Tomasza Łysiaka w DLP '90, zatytułowanym *Polskie powstanie 1914 – droga do Niepodległości*. W spotkaniu wzięło udział dziewięć osób. Oprócz Stanisława A. Potycza i państwa Łysiaków byli to: o. Damian Stachowicz OFM, Dorota Niemyjska, Grzegorz Niemyjski i ich syn Maciej oraz Piotr Rozmiarok i Dawid Kupiec. Rozmawiano na temat celów, zadań i formy planowanego projektu. Ustalono,

<sup>1</sup> Pisarz, dziennikarz, publicysta, reżyser, scenarzysta, aktor. Autor trylogii powieściowej *Kroniki szalbierskie: Szalbierz* (2007), *Bliznobrody* (2008) i *Psy Tartaru* (2010) – akcja ostatniej części trylogii rozgrywa się w latach 1240-1241, podczas najazdu Tatarów na Ruś, a następnie na Polskę.

<sup>2</sup> Dziennikarka, redaktorka, szefowa działu prasowego Festiwalu Filmowego „Niepokorni Niezłomni Wyklęci” w Gdyni.

<sup>3</sup> Prawnik, przewodniczący Duszpasterstwa Ludzi Pracy '90 w Legnicy, które w 1990 r. podjęło działania zmierzające do wyniesienia na ołtarze księcia Henryka II Pobożnego i jego małżonki księżnej Anny Śląskiej.

<sup>4</sup> Przyjechali oni do Legnicy w związku z wykładem T. Łysiaka pt. *Pieśnią przeciw karabynom – manifestacje patriotyczne przed wybuchem powstania styczniowego* w Duszpasterstwie Ludzi Pracy '90.

<sup>5</sup> Przy okazji pobytu państwa Łysiaków w niedalekiej Krzydlinie Małej, gdzie M. Łysiak uczestniczyła w szkoleniu.

że następne spotkanie będzie miało formę dnia skupienia o charakterze modlitewnym (żeby przed podjęciem dalszych działań pomodlić się w sprawie tworzącej się wspólnoty), a wezmą w nim udział także inne zainteresowane osoby.

### 1.3. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Zapowiadany Dzień Skupienia odbył się 12 lipca 2014 r. w legnickim klasztorze Franciszkanów brązowych z Prowincji św. Jadwigi we Wrocławiu<sup>6</sup>. Wzięło w nim udział 12 osób – 7, które uczestniczyły w poprzednim spotkaniu (z wyjątkiem Macieja Niemyjskiego i Dawida Kupca), oraz: ks. Bogusław Drożdż, ks. Mariusz Majewski, ks. Piotr Kot, o. Józef Szańca OFMConv i Waclaw Szetelnicki. Spotkanie rozpoczęło się od adoracji Najświętszego Sakramentu, podczas której ks. Bogusław Drożdż mówił o cnocie rycerskości Henryka Pobożnego. Zastanawiając się nad podstawowymi cnotami (roztropności, sprawiedliwości, męstwa i umiarkowania), zauważył, że cnoty te są nadal aktualne i winny stać się udziałem każdego z nas, a to, co można odnaleźć w postaci księcia i jego żony, jest zadaniem dla tych, którzy przywołują ich imię. Następnie odprawiona została Msza św., podczas której o. Damian Stachowicz (gwardian klasztoru, w którym odbyło się spotkanie) wygłosił homilię, nawiązując w niej do odwagi Henryka Pobożnego, popartej głęboką wiarą, gdy stawiał on czoła Tatarom na Legnickim Polu. W refleksji przed błogosławieństwem ks. Mariusz Majewski zwrócił natomiast uwagę na krzyż św. Benedykta, który – widoczny z autostrady – jaśnieje nad Legnickim Polem, oraz na przesłanie, jakie niesie napis na nim umieszczony: „Krzyż Chrystusa niech mi będzie światłem”. Mówił też o doświadczeniu życia wiarą i obrony wiary, które dokonało się za sprawą Henryka Pobożnego – władcy, w którego się wpatrujemy.

Po części modlitewnej przedstawione zostały trzy wystąpienia. O. Józef Szańca wygłosił słowo o św. Franciszku z Asyżu i o duchowości franciszkańskiej. Zauważył, że książęca para była mocno związana z franciszkanami, a Henryk Pobożny nakazał, aby każdego dnia w południe, gdzie to tylko możliwe, biły dzwony na Anioł Pański, którą to modlitwę franciszkanie bardzo propagowali. Następnie głos zabrał Tomasz Łysiak, opowiedział, dlaczego jest zafascynowany postacią Henryka Pobożnego. W szczególności ceni go za patriotyzm, miłość do Ojczyzny i niezłomność. Uważa go za bohatera narodowego i ubolewa, że obecnie nie jest on znany tak jak dawniej, np. w Polsce przedwojennej. Przedstawił dwa obszary duchowości, do których powinno nawiązywać Bractwo: franciszkańską i benedyktyńską. Tę ostatnią m.in. dlatego, że to księżna Anna, jako wdowa po Henryku, sprowadziła benedyktynów z czeskich Opatowic do Krzeszowa i nadała im dobra w Legnickim Polu. Zaproponował też obszary działania powstającej wspólnoty: wewnętrzny (np. przez modlitwę i przemianę duchową) i zewnętrzny

<sup>6</sup> Tam, przy ul. Rataja 23, odbywały się wtedy wykłady DLP '90.

(w szczególności przez odważne stawanie w obronie wartości chrześcijańskich). Z kolei Waław Szetelnicki mówił o bractwach, głównie kościelnych, ich działalności oraz o tym, co je odróżnia od bractw rycerskich, obecnie najczęściej znanych jako grupy rekonstrukcyjne.

Uczestnicy spotkania uznali, że są zainteresowani powstaniem wspólnoty, która za wzór duchowy przyjmie postawy i wartości reprezentowane przez księcia Henryka II Pobożnego i jego małżonkę księżnę Annę Śląską. Ustalono również, że ostateczne decyzje związane z nazwą wspólnoty (przeważały głosy, że powinno to być bractwo), formą, celami działania i strukturą organizacyjną – niezbędnymi dla ustalenia treści jej statutu – zostaną podjęte podczas kolejnego spotkania, zaplanowanego na 8 listopada 2014 r. oraz że publiczne rozpoczęcie jej działalności powinno odbyć się 9 kwietnia 2015 r., w 774. rocznicę bitwy pod Legnicą<sup>7</sup>.

#### 1.4. STATUT I WŁADZE BRACTWA

Prace nad statutem rozpoczęły się niezwłocznie. Już następnego dnia Tomasz Łysiak przesłał Stanisławowi A. Potyczowi jego pierwszą, roboczą wersję, z pięknym prologiem. Pracował nad nią w drodze powrotnej z Legnicy do Warszawy. Nazwał ją Regułą Bractwa Henryka Pobożnego. W dalsze prace nad tekstem statutu zaangażowali się także: Magdalena Łysiak, Stanisław A. Potycz, Piotr Rozmiarek i Waław Szetelnicki. Był on konsultowany z pomocą o. prof. dr. hab. Wiesława Bara OFMConv, profesora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Listopadowe spotkanie odbyło się w Legnickim Polu. Uczestniczyło w nim 17 osób. Do tych, którzy wzięli udział w poprzednim spotkaniu, dołączyli: Doro-ta Czudowska, Jadwiga Rozmiarek, Izabela Wańkowicz, ks. Stanisław Araszczuk i ks. Włodzimierz Gucwa. Rozmawiano o przedstawionym tekście projektu statutu – opracowanym z uwzględnieniem zgłoszonych dotychczas uwag przez Stanisława A. Potycza – przesądając o jego formie i nazwie: Stowarzyszenie Sióstr i Braci Henryka II Pobożnego i Anny Śląskiej, z możliwością używania skróconej nazwy: Bractwo Henryka Pobożnego. Ustalono jednocześnie, że potrzebne jest dodatkowe spotkanie, podczas którego zostanie poddana pod głosowanie ostateczna wersja projektu statutu (uwzględniająca kolejne uwagi) oraz wybrane zostaną władze Bractwa. Spotkanie zakończyło się Mszą św. odprawioną w bazylice.

Dodatkowe spotkanie odbyło się 24 stycznia 2015 r. w klasztorze Franciszkanów brązowych. Wzięło w nim udział 13 osób: biorący udział w listopadowym spotkaniu (z wyjątkiem Jadwigi Rozmiarek, Izabeli Wańkowicz, ks. Sranisława

---

<sup>7</sup> Więcej o tym spotkaniu: S.A. Potycz, *W drodze do Bractwa Henryka Pobożnego*, „Niedziela Legnicka” 2014, nr 33 oraz <<https://pobozny.pl/2014/08/17/w-drodze-do-bractwa-henryka-poboznego/>> [dostęp: 1.07.2024].

Araszczyka, ks. Włodzimierza Gucwy i Piotr Rozmiarka) oraz ks. Marian Kopko. Przewodniczący spotkania Stanisław A. Potycz przedstawił projekt statutu, który – po dokonaniu w nim drobnych zmian – został poddany pod głosowanie i uchwalony jednogłośnie<sup>8</sup>. Następnie członkowie-założyciele upoważnili ks. Bogusława Drożdża, Dorotę Niemyjską i Stanisława A. Potycza do przedłożenia statutu biskupowi legnickiemu, z prośbą o zatwierdzenie i przyznanie stowarzyszeniu osobowości prawnej. Dokonano także wyboru Kapituły Bractwa w składzie: Stanisław A. Potycz – przewodniczący, Tomasz Łysiak – wiceprzewodniczący, Dorota Niemyjska – sekretarz, Dorota Czudowska, ks. Piotr Kot, ks. Mariusz Majewski i Wacław Szetelnicki – członkowie<sup>9</sup>. Po tym spotkaniu, a przed spotkaniem inauguracyjnym działalność Bractwa, akces do niego zgłosili i zostali przyjęci: Henryk Goik, Małgorzata Kupiszewska i Andrzej Wańkowicz. Członków założycieli Bractwa jest zatem 21 osób.

#### 1.5. CELE I ZADANIA BRACTWA

Cele Bractwa określone zostały w statucie. Są nimi: rozwój duchowy oraz dążenie do świętości poprzez naśladowanie postaw i wartości uosabianych przez patronów Bractwa. Za wartości szczególnie ważne Bractwo uznaje: obronę podstaw chrześcijańskiej, łacińskiej cywilizacji, takich jak: prawo naturalne, w tym prawo do życia i naturalnej śmierci, tradycyjnie rozumiana rodzina katolicka, chrześcijańska kultura moralna oraz obecność Boga w społeczno-kulturalnej przestrzeni publicznej; patriotyzm i krzewienie postaw patriotycznych; wychowanie przyszłych pokoleń w duchu pobożności i przywiązania do tradycji i chrześcijańskiego dziedzictwa.

Wskazane w statucie cele Bractwo realizuje w szczególności przez: wspólną oraz indywidualną modlitwę; dbałość o właściwą formację duchową; organizowanie konferencji, dni skupienia i rekolekcji; realizację projektów w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania; pogłębianie, upowszechnianie i propagowanie wiedzy o Henryku Pobożnym i księżnej Annie Śląskiej jako o osobach stanowiących wzór do naśladowania we współczesnym świecie, w tym przez podejmowanie inicjatyw mających na celu przybliżanie ich sylwetek społeczeństwu; udział w życiu Kościoła katolickiego, zwłaszcza w Polsce, poprzez uczestniczenie w szczególnych wydarzeniach natury religijnej i patriotycznej; współpracę z instytucjami kościelnymi (parafie, zakony, zrzeczenia kościelne); działalność wydawniczą, charytatywną i dobroczynną.

---

<sup>8</sup> Tekst statutu zob. <<https://pobozny.pl/wp-content/uploads/STATUT-Bractwa-Henryka-Poboznego.pdf>> [dostęp: 1.07.2024].

<sup>9</sup> Obecnie Kapituła jest pięcioosobowa: S.A. Potycz – przewodniczący, T. Łysiak – wiceprzewodniczący, I. Wańkowicz – skarbnik, J. Osiewała – sekretarz, ks. M. Majewski – członek.

## 2. INAUGURACJA DZIAŁALNOŚCI BRACTWA

### 2.1. BAZYLIKA W LEGNICKIM POLU – OGŁOSZENIE DEKRETU BISKUPA LEGNICKIEGO

Biskup legnicki Zbigniew Kiernikowski dekretem z dnia 25 marca 2015 r. zatwierdził Statut Bractwa i przyznał mu osobowość prawną. Dokonało się to w uroczystość Zwiastowania Pańskiego, w 23. rocznicę powstania diecezji legnickiej, co zostało odnotowane w dekrete. Napisano też w nim: „Dekret wchodzi w życie z dniem 9 kwietnia Roku Pańskiego 2015, w 774. rocznicę historycznej Bitwy pod Legnicą”<sup>10</sup>.

Uroczysta inauguracja działalności Bractwa odbyła się 9 kwietnia 2015 r.<sup>11</sup> podczas Mszy św. odprawionej w bazylice w Legnickim Polu. Eucharystii przewodniczył biskup pomocniczy legnicki Marek Mendyk<sup>12</sup>, a jej koncelebransami byli członkowie Bractwa: ks. Bogusław Drożdż, ks. Włodzimierz Gucwa, ks. Marian Kopko, ks. Piotr Kot i o. Damian Stachowicz, a także ks. Tomasz Bunikowski – wikariusz parafii w Legnickim Polu, i ks. Jarosław Kowalczyk – sekretarz bp. Marka Mendyka. Podczas Eucharystii ks. Bogusław Drożdż – członek i kapelan Bractwa, odczytał dekret biskupa legnickiego. Bp Marek Mendyk w homilii powiedział:

[...] stawanie po stronie wartości nie zawsze jest łatwe. O wartości trzeba walczyć. O wartości trzeba się upominać w rodzinach, szkołach. Wspominając dzisiaj Henryka Pobożnego i jego małżonkę Annę, trzeba przypomnieć, że szczególnie ważnym miejscem pod tym względem jest rodzina. Każda rodzina ma i powinna mieć swoje sposoby wyostrzenia wartości. Tak pewnie musiało też być w domu św. Jadwigi, skoro jej syn Henryk był gotowy oddać swoje życie, broniąc chrześcijańskiej Europy i wartości cywilizacji łańskiejskiej. Prośmy więc dzisiaj dobrego Boga, aby książę Henryk był dla nas przykładem miłości do Jezusa Chrystusa i Kościoła.

Inauguracyjny dzień zakończyło spotkanie na plebani z udziałem członków Bractwa i gości, wśród których był bp Marek Mendyk.

### 2.2. SPEKTAKL TEATRALNY O HENRYKU POBOŻNYM

Dopełnieniem inauguracji działalności Bractwa było premierowe przedstawienie dramatu Tomasza Łysiaka pt. *Henryk Pobożny – Książę Niezłomny*. Został on

<sup>10</sup> Zob. <<https://pobozny.pl/wp-content/uploads/2015/08/dekret1.pdf>> [dostęp: 1.07.2024].

<sup>11</sup> Warto zauważyć, że § 5 statutu Bractwa stanowi: „Dzień 9 kwietnia, w którym Henryk Pobożny poniósł śmierć, stanowi dla siostr i braci Bractwa szczególną okazję do modlitwy i celebracji uroczystej Eucharystii”.

<sup>12</sup> Bp Z. Kiernikowski nie mógł uczestniczyć w uroczystości z uwagi na wcześniej zaplanowany pobyt w Ziemi Świętej.

wystawiony 20 czerwca 2015 r. w Centrum Spotkań im. Jana Pawła II w Legnicy. Opowiada on o moralnych rozterkach księcia na wieść o zbliżających się do Legnicy Tatarach, który jest kuszony niczym Chrystus do porzucenia swej owczarni. Decyduje się jednak stanąć do walki w obronie najważniejszych prawd i wartości, w obronie chrześcijańskiej Europy<sup>13</sup>.

Wykonawcami spektaklu byli uczniowie V Liceum Ogólnokształcącego w Legnicy, a wyreżyserował go Marek Biskup, nauczyciel polonistyki z tego liceum. Spektakl spotkał się z owacyjnym przyjęciem licznie zebranych widzów<sup>14</sup>. Gra uczniów zachwycała także biorącego udział w wydarzeniu autora sztuki, który dziękując im za piękne przekazanie przesłania o niezłomnym księciu, powiedział:

Jak dobrze, że nas jednoczą takie postacie. Idziemy ich śladem. Jesteśmy jakby w kolejce przekazywania tego, co sami otrzymaliśmy od poprzednich pokoleń. Myślę, że słowem kluczem do tego spektaklu jest to ostatnie słówko w tytule – niezłomny. Mamy w historii Polski wiele postaci niezłomnych. Chodzi mi o Polaków wychowanych w duchu wiary katolickiej i miłości do Ojczyzny, jak chociażby Żołnierze Wyklęci. Gdy patrzymy na postać Henryka II Pobożnego, to zdajemy sobie sprawę z tego, że ta wspaniała postać przekazała dalszym pokoleniom sygnał do bycia niezłomnymi w obronie podstawowych prawd i wartości.

Prezentacja przedstawienia, w którym pojawia się też postać księżnej Anny Śląskiej, była ważnym krokiem w popularyzowaniu postaci jego patronów, krokiem wspomagającym dotychczasową działalność w tym zakresie DLP '90.

### 3. CZŁONKOWIE BRACTWA

Wśród członków Bractwa wyróżnia się członków zwyczajnych, honorowych i wspierających.

W chwili inauguracji działalności Bractwa należało do niego 21 członków zwyczajnych, a obecnie – według stanu na dzień 30 czerwca 2024 r. – jest ich 37<sup>15</sup>. Dwudziestu dwóch to mieszkańcy diecezji legnickiej (Legnica – 12 osób, Gryfów

---

<sup>13</sup> Pomysł napisania dramatu powstał podczas pierwszego pobytu T. Łysiaka w Legnicy (7.04.2011). Cztery dni później przesłał on do S.A. Potycza e-mail ze szkicem dramatu.

<sup>14</sup> Fragmenty dramatu prezentowane były wcześniej (15.06.2015) w bazylice krzeszowskiej i transmitowane na żywo przez TV TRWAM, a wieczorem tego dnia w Radiu Maryja odbyły się *Rozmowy niedokończone* pt. *Henryk Pobożny i jego żona księżna Anna*, z udziałem członków Bractwa: ks. B. Drożdża, ks. M. Kopko, ks. M. Majewskiego i S.A. Potycza oraz A. Sutowicz, która niedługo potem także została członkiem Bractwa. Więcej o obu spektaklach zob. <[www.dlp90.pl](http://www.dlp90.pl)> (zakładka: Bractwo Henryka Pobożnego – Tomasz Łysiak *Henryk Pobożny – Księżę Niezłomny*) [dostęp: 1.07.2024].

<sup>15</sup> Wśród członków Bractwa są m.in. osoby duchowne, lekarze, ekonomiści, nauczyciele, informatycy, przedsiębiorcy, prawnicy, historycy.

Śląski – 2, Jelenia Góra, Krzeszów, Legnickie Pole, Lwówek Śląski, Polkowice, Rokietnica k. Złotoryi, Ziernice k. Legnicy, Złotoryja – 1), a piętnastu to osoby spoza diecezji (Warszawa – 5 osób, Wrocław – 3, Ostrołęka – 2, Borki Wielkie k. Olesna, Katowice, Nowy Krępiec k. Świdnika, Ostrzeszów, Rudno k. Nowej Soli – 1). Wielu z członków Bractwa aktywnie propaguje postaci patronów Bractwa, w szczególności przez działalność publicystyczną, wykładową (podczas spotkań z różnymi środowiskami, w tym z młodzieżą szkół średnich), a także zawodową, w tym naukową, np.: ks. prof. Stanisław Araszczyk, ks. prof. Bogusław Drożdż, prof. Henryk Goik, dr Waldemar Hass, Tomasz Łysiak, ks. dr Mariusz Majewski, M. Mojecki, dr Arkadiusz Muła, Iwona Nosko-Sułkowska, Jacek Osiewała, prof. Tomasz Panfil, Stanisław A. Potycz, Monika Rogozińska, dr Anna Sutowicz, Julian Zawisza.

Tytuł Członka Honorowego Bractwa Henryka Pobożnego otrzymało dotychczas 10 osób: bp Stefan Cichy (2019), bp Zbigniew Kiernikowski (2019), bp Marek Mendyk (2021), bp Włodzimierz Juszcak (2021), prof. Wojciech Mrozowicz (2021), o. Waław Stanisław Chomik OFM (2022), Andrzej Boj Wojtowicz (2022), Andrzej Niedzielenko (2022), bp Andrzej Siemieniowski (2023 r.) i Edward Wiśniewski (2024). Tytuł ten jest nadawany osobom wspierającym działalność Bractwa, w szczególności w tej jego działalności, którą jest pogłębianie, upowszechnianie i propagowanie wiedzy o patronach Bractwa. Wręczenie Nagrody odbywało się dotychczas w bazylice w Legnickim Polu (2019, 2022 i 2023) i w kościele pw. Matki Bożej Królowej Polski w Legnicy (2021 i 2024).

Członkami wspierającymi Bractwo są natomiast: Powiat Legnicki (2019), Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe VITBIS Sp. z o.o. w Złotoryi (2019) i Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. w Legnicy (2022). Wspomagają oni działalność Bractwa, świadcząc na jego rzecz pomoc rzeczową lub finansową.

#### 4. DZIAŁALNOŚĆ BRACTWA (2015-2024)

##### 4.1. DNI SKUPIENIA BRACTWA W LEGNICY

Członkowie Bractwa spotykają się przede wszystkim w Legnicy – do 2019 r. w klasztorze Franciszkanów brązowych, a od 2020 r., gdy franciszkanie opuścili ten klasztor, w parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski. Spotkania te nazywane są Dniami skupienia Bractwa. Było ich dotychczas 25 – poczynając od spotkania z 9 kwietnia 2015 r. Dni te najczęściej przebiegają według następującego porządku: Msza św. (przewodnictwo i homilia jednego z księży członków Bractwa); konferencja duchowa (kapelan Bractwa); informacja o aktualnej sytuacji Bractwa (przewodniczący Kapituły); dyskusja o sprawach bieżących i związanych z działalnością Bractwa oraz jego planach na przyszłość; Koronka do Bożego Miłosierdzia (kończąca spotkanie).



Trzykrotnie Dzień skupienia Bractwa połączony był ze spotkaniem otwartym, w którym uczestniczyły również osoby niebędące jego członkami. Były to spotkania mające na celu przybliżenie sylwetek patronów Bractwa mieszkańcom Legnicy i okolic. Podczas tych spotkań miały miejsce następujące wydarzenia: odczytanie przez Tomasza Łysiaka rapsodu Stanisława Wyspiańskiego pt. *Henryk Pobożny pod Legnicą*, z wprowadzeniem pt. *Wyspiański – Legnica – Henryk Pobożny* Stanisława A. Potycza (14 kwietnia 2018); spotkanie pt. *Od Henryka Pobożnego do rotmistrza Witolda Pileckiego* z udziałem: Stanisława A. Potycza (moderator), Tomasza Łysiaka (wprowadzenie), Anny Sutowicz (prelekcja o Henryku Pobożnym) i Małgorzaty Kupiszewskiej (prelekcja o rtm. Witoldzie Pileckim) (13 października 2018); prelekcja Tomasza Łysiaka pt. *Legionista Stanisław Kaszubski Król – kontynuator postaw księcia Henryka II Pobożnego* (26 października 2019).

Podczas jednego z Dni skupienia Bractwa (21 października 2017) jego członkowie udali się do sanktuarium św. Jacka w Legnicy, w którym miało miejsce wydarzenie o znamionach cudu eucharystycznego. Wyjście do sanktuarium zostało poprzedzone prelekcją Stanisława A. Potycza pt. *Kościół św. Jacka w Legnicy a Henryk Pobożny*, ponieważ kościół ten ma ciekawe związki z osobą Henryka Pobożnego i bitwą pod Legnicą, w szczególności przez fakt, że znajduje się w nim duży fresk wykonany w 1966 r. przez Jana Molgę z okazji 1000. rocznicy chrztu Polski, przedstawiający św. Jadwigę klęczącą po bitwie legnickiej klęczy okaleczonym ciele syna Henryka. Fresk znajduje się w doskonale widocznym miejscu, na balkonie, po lewej stronie ołtarza. Pobyt w sanktuarium był połączony z udziałem w Mszy św. i wysłuchaniem informacji jego kustosa ks. Andrzeja Ziombry o wydarzeniu eucharystycznym.

#### 4.2. DNI SKUPIENIA BRACTWA W LEGNICKIM POLU I WE WROCŁAWIU

Członkowie Bractwa spotykali się także w Legnickim Polu i we Wrocławiu. Trzy razy Dzień skupienia Bractwa odbył się w Legnickim Polu, raz podczas spotkania inauguracyjnego działalności Bractwa i dwa razy w Muzeum Bitwy Legnickiej: 6 kwietnia 2019 r. (połączony ze zwiedzaniem Muzeum) i 9 kwietnia 2022 r. (doszło wtedy do spotkania z czterema Mongołami, którzy przyjechali do Legnickiego Pola specjalnie w dniu rocznicy bitwy pod Legnicą<sup>16</sup>). Spotkania w Legnickim Polu połączone były z Mszą św. odprawianą w bazylice z okazji kolejnej rocznicy bitwy pod Legnicą i męczeńskiej śmierci Henryka Pobożnego.

We Wrocławiu odbyły się dwa spotkania. Pierwsze z nich – organizowane wspólnie z Eparchią Wrocławsko-Gdańską Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego w Polsce – odbyło się 11 czerwca 2016 r. w katedrze tej eparchii

<sup>16</sup> Więcej o tym spotkaniu zob. <<https://pobozny.pl/2022/06/20/dzien-skupienia-bractwa-henryka-poboznego-9-kwietnia-2022-r/>> [dostęp: 1.07.2024].

pw. św. Wincentego i św. Jakuba, dawnym kościele Franciszkanów, ufundowanym przez Henryka Pobożnego i jego małżonkę Annę, w którym książę został pochowany i w którym jego szczątki znajdowały się do 1944 r. Członków Bractwa powitał w krypcie księcia Henryka II Pobożnego bp Włodzimierz R. Juszczak, ordynariusz Eparchii. Po wspólnej modlitwie opowiedział on o 700-letniej historii przebywania szczątków księcia w tym kościele i oprowadził członków Bractwa po katedrze. Następnie w świetlicy Kurii Biskupiej członkowie Bractwa omówili sprawy związane z bieżącą działalnością Bractwa, a potem w katedrze odprawione zostało nabożeństwo z udziałem: bp. Włodzimierza Juszczaka, bp. Andrzeja Siemienińskiego – delegata arcybiskupa wrocławskiego, ks. Stanisława Araszczuka – delegata biskupa legnickiego, a także duchowieństwa rzymskokatolickiego i greckokatolickiego oraz wiernych obydwu tych obrządków. W nabożeństwie wzięły także udział siostry Urszulanki Unii Rzymskiej we Wrocławiu, w których klasztorze (położonym obok katedry greckokatolickiej) znajduje się grób księżnej Anny Śląskiej. Na program nabożeństwa złożyły się: Panichida – nabożeństwo żałobne w intencji księcia Henryka II Pobożnego i jego żony księżnej Anny (odprawił je bp Włodzimierz Juszczak), Koronka do Miłosierdzia Bożego (poprowadził ją ks. Stanisław Araszczuk) i część muzyczna pt. *Modlitwa muzyką*, podczas której Magdalena Marchewka (sopranistka Opery Wrocławskiej) wykonała *a capella* pieśni: *Panis Angelicus*, *Ave Maria* i *Blahoslavy dusze moja Hospoda*. Na zakończenie uroczystości głos zabrali: bp Włodzimierz Juszczak, bp Andrzej Siemieniński i Stanisław A. Potycz<sup>17</sup>.

Drugie spotkanie Bractwa we Wrocławiu – tym razem zorganizowane ze wspólnotą sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej we Wrocławiu – odbyło się 24 czerwca 2017 r. w ich klasztorze, dokładnie w 752. rocznicę śmierci księżnej Anny Śląskiej. Rozpoczęło się ono modlitwą przy jej grobie, którą poprowadziła przełożona wrocławskich urszulanek s. Joanna Łątka OSU. Po modlitwie członkowie Bractwa spotkali się we własnym gronie, aby omówić bieżące sprawy związane z jego działalnością. Pozostała część spotkania miała charakter otwarty, wzięli w nim udział mieszkańcy Wrocławia. Najpierw odprawiona została Msza św. w intencji dzieła księżnej Anny Śląskiej – świątobliwej fundatorki klasztorów św. Macieja, św. Klary i św. Jakuba we Wrocławiu oraz klasztoru Benedyktynów w Krzeszowie, z prośbą o błogosławieństwo dla starań o wyniesienie na ołtarze księcia Henryka Pobożnego. Liturgia Mszy św. była ubogacona śpiewem Magdaleny Marchewki, która przy akompaniamencie pianistki Kamili Łopatki wykonała pieśni: *Ave Maria*, *Panis Angelicus* i *Zbliżam się w pokorze*. Spotkanie zakończyły wykłady: Tomasza Łysiaka pt. *Henryk Pobożny – rycerz i obrońca cywilizacji chrześcijańskiej*, dr Anny

<sup>17</sup> Nagranie całej uroczystości: <<http://pobozny.pl/2016/06/23/dzien-skupienia-bractwa-11-06-2016r-nabozenstwo-upamietniajace-775-rocznice-meczenskiej-smierci-ksiecia-henryka-ii-poboznego/>> [dostęp: 1.07.2024].

Sutowicz pt. Święta, pobożna i sprawiedliwa. Księżna Anna *oczami klarysek wrocławskich* i s. dr Darii Klich OSU pt. *Urszulanki wrocławskie wobec dziedzictwa księżnej Anny Śląskiej*. Ostatni wykład połączony był ze zwiedzaniem Mauzoleum Piastów Śląskich, opactwa oraz refektarza<sup>18</sup>.

Okazało się, że w klasztorze, w którym odbyło się spotkanie, znajduje się oryginał utworu muzycznego poświęconego Henrykowi Pobożnemu i jego żonie pt. *Heinrich und Anna*, który pochodzi prawdopodobnie z połowy XIX w., z okresu ekshumacji szczątków księżnej Anny i jej powtórnego pogrzebu (22 listopada 1857) oraz przygotowywań do rocznicy 600-lecia jej śmierci (23 czerwca 1865)<sup>19</sup>.

#### 4.3. NAGRODA IM. HENRYKA II POBOŻNEGO

Od 2020 r. Bractwo przyznaje doroczną Nagrodę im. Henryka II Pobożnego. *Ideą Nagrody jest promowanie i nagradzanie osób, które poprzez odwagę, bezkompromisowość, wiedzę, kulturę i różne formy działalności publicznej idą we współczesnym świecie drogą ukazaną niegdyś przez Henryka Pobożnego i Annę Śląską; osób, które w życiu publicznym stają w obronie cywilizacji łacińskiej, Ojczyzny, życia i godności człowieka. Nagroda stanowi wyraz wiary w to, że ideały, które były fundamentem chrześcijańskiej Europy i Polski, są nadal żywe i warte tego, by stać w ich obronie.* Materialem wyrazem Nagrody jest statuetka zaprojektowana przez dr. hab. Grzegorza Niemyjskiego – profesora Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, a wykonana przez Pawła Czekańskiego – asystenta tej uczelni.

Dotychczas Nagrodę otrzymali: prof. dr hab. Andrzej Nowak (2020), prof. dr hab. Jan Żaryn (2021), aktorka Halina Łabonarska (2022) oraz małżonkowie Angelika Korszyńska-Górny – wokalistka, kompozytorka i Grzegorz Górny – dziennikarz, publicysta, autor wielu książek, reżyser (2023)<sup>20</sup>. Ceremonia wręczenia Nagrody odbywa się podczas uroczystej Gali, trzykrotnie przeprowadzonej w Centrum Spotkań im. Jana Pawła II w Legnicy i raz w Centrum Konferencyjnym Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. Prowadzili ją członkowie Bractwa –

<sup>18</sup> Więcej o tym spotkaniu zob. <<http://dlp90.pl/index.php?kid=5&id=552d345877c90>> – Dzień Skupienia Bractwa (24.06.2017) [dostęp: 1.07.2024].

<sup>19</sup> Więcej o tym utworze, w tym jego nuty i tekst (w języku polskim i niemieckim), zob. <<http://dlp90.pl/index.php?kid=5&id=59b837e0d72fe>> [dostęp: 1.07.2024].

<sup>20</sup> Gala Nagrody im. Henryka Pobożnego w 2023 r., z powodu śmierci ojca laureatki, odbyła się bez udziału laureatów. Zamiast planowanego podczas Gali wykładu G. Górnego pt. *Z tarczą krzyżowca na ramieniu – ideał Rycerzy Wolności. Od Henryka Pobożnego do żołnierzy 2 Korpusu Polskiego pod Monte Cassino*, wykład wygłosił T. Łysiak, a zamiast koncertu A. Korszyńskiej-Górny odbył się koncert Aleksandry Koczurko-Porzyckiej (śpiewaczka operowa z Poznania). Nagroda została wręczona laureatom 18.05.2024 r., przy okazji konferencji naukowej pt. *Czym jest patriotyzm?*, o której informacja podana jest w dalszej części artykułu.

Stanisław A. Potycz z Izabelą Wańkowicz (2 razy), Anną Sutowicz (1) i Małgorzatą Kupiszewską (1). Podczas Gali – po laudacji na cześć laureatów<sup>21</sup> i wręczeniu im nagrody – głos oddawany jest laureatom. Wygłosili oni wykłady: *Czy historia Polski jest wyjątkowa?* (Andrzej Nowak); *Święci i błogosławieni polscy – przewodnicy na dziś, dla Narodu* (Jan Żaryn); *Biesy Wschodu* (Grzegorz Górny). Natomiast Halina Łabonarska przeczytała fragmenty powieści Tomasza Łysiaka pt. *Psy Tartaru*, a Angelika Korszyńska-Górny wykonała koncert, podczas którego zaśpiewała sześć utworów, przy udziale akompaniatorów: Noemi Górny – wiolonczela, i Dominik Dubrawski – fortepian.

W trakcie Gali miały też miejsce takie wydarzenia artystyczne, jak: recytacja rapsodu Stanisława Wyspiańskiego pt. *Henryk Pobożny pod Lignicą* w wykonaniu członka Bractwa Wiktora Skowrońskiego (aktora z Warszawy); prezentacja obrazów *Henryk Pobożny* i *Anna Przemyslidka* przez ich autora Andrzeja Boja Wojtowicza; koncerty: wokalne (Magdalena Marchewka i Aleksandra Koczurko-Przycka) i skrzypcowy (Natalia Dragan). Podczas Gali przedstawiana jest także informacja o Bractwie i procesie beatyfikacyjnym Henryka Pobożnego, a kończy ją słowo i błogosławieństwo biskupa legnickiego.

Patronat honorowy nad Galą obejmowali dotychczas: biskup legnicki (2020-2023), prezes Zarządu KGHM (2020) i marszałek Sejmu RP (2021-2022), która uczestniczyła w Gali w 2021 r., a w wygłoszonym wtedy przemówieniu powiedziała m.in.:

Dziś, kiedy wokół nas jest tak dużo nienawiści, tak dużo zła, kiedy zamiast posługiwania się piękną polszczyzną słyszymy wulgaryzmy, ataki słowne, kiedy atakuje się rodzinę, Kościół, wartości, na których my byliśmy wychowani, na których wyrosła nasza cywilizacja, cywilizacja chrześcijańska, to ogromne znaczenie mają właśnie takie przedsięwzięcia jak to dzisiejsze. I ogromne znaczenie ma działalność takich organizacji jak Stowarzyszenie Sióstr i Braci Henryka II Pobożnego i Anny Śląskiej. [...] I wydawać by się mogło, że Henryk Pobożny jest postacią tak bardzo odległą, a jednak okazuje się, że w XXI wieku ta właśnie postać może być dla nas wszystkich przykładem, jak należy w życiu postępować. Że trzeba szanować rodzinę.

#### 4.4. KONFERENCJE NAUKOWE

Trzykrotnie Bractwo współorganizowało (z DLP '90 i Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Legnickiej) konferencje naukowe. Pierwsza z nich to Konferencja Jadwiżańska, zorganizowana 1 kwietnia 2017 r., w związku z 750. rocznicą kanonizacji św. Jadwigi Śląskiej, podczas której zostały wygłoszone następujące

<sup>21</sup> Autorami laudacji byli: T. Łysiak (2020 i 2023), A. Sutowicz (2021) i redaktor J. Sosnowska z Wydawnictwa Biały Kruk (2022).

wykłady: *Przymioty duchowości św. Jadwigi Śląskiej w świetle bulli kanonizacyjnej* (ks. dr hab. prof. PWT Stanisław Araszczuk); *Kodeksy jadvizańskie w tradycji przekazu źródeł do biografii i kultu św. Jadwigi Śląskiej* (dr hab. prof. UW r Wojciech Mrozowicz); *Krąg rodzinny św. Jadwigi Śląskiej w tzw. kodeksie trzebnickim z początku XIV wieku* (dr Anna Sutowicz); *Święta Jadwiga Śląska w sztuce śląskiej na obszarze diecezji legnickiej* (ks. dr Stanisław Szupieńko).

Druga konferencja, zatytułowana *Henryk Pobożny*, odbyła się 21 stycznia 2023 r. Wykłady wygłosili: Tomasz Łysiak – *Henryk Pobożny – najbardziej chrześcijański książę Polski*; prof. dr hab. Stanisław Rosik (UWr) – *Książę w zmaganiach z dziczą Tartaru... Pierwociny kultu Henryka Pobożnego w świetle najdawniejszej hagiografii jadvizańskiej*; prof. Wiesław Jan Wysocki (UKSW) – *Przedmurze chrześcijaństwa – Mongołowie, Turcy i inni ante portas*; dr hab. prof. KUL Tomasz Panfil – *Orły, lwy i smoki – symbole władzy książęcej*. W trakcie tej konferencji zostały przedstawione projekty artystyczne związane z patronami Bractwa, które zamierzają zrealizować: Andrzej Boj Wojtowicz (artysta malarz), Robert Gawłowski (poeta) i Stanisław Pietrusa (rzeźbiarz, medalier).

Trzecia konferencja nosiła tytuł *Czym jest Patriotyzm?* Odbyła się ona 18 maja 2024 r., a wykłady wygłosili: ks. prof. dr hab. Mariusz Rosik (PWT we Wrocławiu) – *Biblijne podstawy patriotyzmu w myśli Jana Pawła II*; prof. J. Żaryn (UW) – *O patriotyzmie polskim*; Grzegorz Górny – *Biesy Wschodu*. Należy przypomnieć, że patriotyzm i krzewienie postaw patriotycznych są uznane przez statut Bractwa za wartości szczególnie ważne dla Bractwa. Dodać również należy, że podczas konferencji wspomniano patriotyczną postawę Henryka Pobożnego<sup>22</sup>.

## ZAKOŃCZENIE

Dotychczasowa działalność Bractwa z całą pewnością przyczyniła się do pogłębienia, upowszechnienia i propagowania wiedzy o patronach Bractwa, i to nie tylko w Legnicy i jej okolicach, ale w całej Polsce, a także za granicą<sup>23</sup>. Świadczą o tym m.in. liczne relacje medialne (prasowe, radiowe, telewizyjne, portale internetowe) opisujące ją, szczególnie przy okazji wręczania Nagrody im. Henryka Pobożnego i tytułu Honorowego Członka Bractwa oraz organizowanych przez Bractwo wykładów i konferencji.

<sup>22</sup> Materiały dotyczące wszystkich konferencji (w tym nagrania wykładów – wideo i foniczne) są umieszczone na portalu Bractwa: <[www.pobozny.pl](http://www.pobozny.pl)> (w zakładce: Aktualności) [dostęp: 1.07.2024].

<sup>23</sup> O zainteresowaniu postacią Henryka Pobożnego poza granicami Polski świadczy korespondencja przychodząca pocztą tradycyjną i e-mailową na adresy Bractwa i DLP '90. Jest ona w posiadaniu autora artykułu.

Warto też zauważyć, że w rozpoczętym przez biskupa legnickiego 5 czerwca 2021 r. w bazylice św. Jadwigi Śląskiej w Legnickim Polu procesie beatyfikacyjnym Henryka Pobożnego czynnie uczestniczą członkowie Bractwa. Biskup legnicki powołał bowiem jako postulatora procesu ks. Bogusława Drożdża, a troje innych członków Bractwa w skład pięcioosobowej Komisji Historycznej: ks. Stanisława Araszczuka – jako jej przewodniczącego oraz Annę Sutowicz i Stanisława A. Potyca – jako jej członków.

Rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego księcia Henryka Pobożnego świadczy o tym, że pamięć o nim – synu Henryka Brodatego i św. Jadwigi Śląskiej, mężu księżnej Anny Śląskiej, ojcu ich dwanaściorga dzieci, księciu śląskim, krakowskim i wielkopolskim, ścietym przez Tatarów w ich obozie po bitwie pod Legnicą – nie uległa zapomnieniu. Cieszy to, bo w czasach, gdy Europa przeżywa kryzys wartości, gdy następuje laicyzacja i niszczenie wiary, potrzeba ożywczych przykładów z przeszłości. Takim przykładem jest Henryk Pobożny, którego wielu (w tym papieże, np. Jan Paweł II, Benedykt XVI i Franciszek) uważa za męża znakomitego i godnego czci, a bł. kard. Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia, w homilii wygłoszonej 31 sierpnia 1965 r. we Wrocławiu, mówił o nim jako o wzorze z przeszłości dla współczesnych:

Ustanawia wspaniały wzór, jak książę chrześcijański ma duszę swą dawać za braci, naśladując Chrystusa, aby wszyscy, którzy rządzą i władają, wiedzieli, że rządzić to znaczy służyć i raczej krew własną oddać za innych, aniżeli po cudzą sięgać<sup>24</sup>.

Członkowie Bractwa mają nadzieję, że wkrótce *śługa Boży*<sup>25</sup> Henryk II Pobożny zostanie beatyfikowany, czyli uznany za błogosławionego, a potem kanonizowany, czyli uznany za świętego. Wtedy spełni się przepowiednia wyrażona przez Stanisława Wyspiańskiego w rapsodzie *Henryk Pobożny pod Lignicą*: „Naród zakrzyknął cały: On zmógł chana! On święty polski”<sup>26</sup>.

**Streszczenie:** W 2015 r. powstało Stowarzyszenie Sióstr i Braci Henryka II Pobożnego i Anny Śląskiej, używające też skróconej nazwy Bractwo Henryka Pobożnego. Stanowi ono wspólnotę osób, która za wzór duchowy przyjęła postawy i wartości reprezentowane przez księcia Henryka II Pobożnego oraz jego małżonkę księżną Annę Śląską. W artykule zostały przedstawione informacje o tym jak doszło do powstania stowarzyszenia, jakie są jego szczegółowe cele i zadania i jak były one dotychczas realizowane.

**Słowa kluczowe:** Legnica, Henryk II Pobożny, Anna Śląska, Dni Skupienia Bractwa, Nagroda im. Henryka II Pobożnego, Członek Honorowy Bractwa, proces beatyfikacyjny, konferencje.

<sup>24</sup> S. Wyszyński, *Z rozważań nad kulturą ojczystą*, Warszawa 1998, s. 73.

<sup>25</sup> Tytuł: *śługa Boży* przysługuje Henrykowi Pobożnemu od czasu wyrażenia zgody watykańskiej Kongregacji ds. Świętych na rozpoczęcie jego procesu beatyfikacyjnego (23.06.2016).

<sup>26</sup> S. Wyspiański, *Henryk Pobożny pod Lignicą*, Legnica 1991, cz. XIV.

